

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις - Αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας - Ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων - Επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων και άλλες διατάξεις»

Ι. Γενικές Παρατηρήσεις

Α. Το νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε από την αρμόδια Διαρκή Επιτροπή Κοινωνικών Υποθέσεων, αποτελείται από τέσσερα Μέρη και εξήντα πέντε άρθρα.

Με τις διατάξεις του Μέρους Α' (άρθρα 1 έως 4) ρυθμίζονται, με ενιαίο τρόπο για όλους τους οργανισμούς που έχουν ενταχθεί στον «Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης» (Ε.Φ.Κ.Α. άρθρου 51 του ν. 4387/2016), διαδικαστικές προϋποθέσεις άσκησης συνταξιοδοτικού δικαιώματος (άρθρο 1 του Νοσχ), ζητήματα εγγραφής στο μητρώο του Κλάδου Κύριας Ασφάλισης Αγροτών του τ. Ο.Γ.Α., του Ε.Φ.Κ.Α. (άρθρο 2), οφειλών προς το Δημόσιο, λόγω «εύλογης αμφιβολίας ως προς την υποχρέωση υπαγωγής ή μη στην παράλληλη ασφάλιση δύο ή περισσότερων πρώην φορέων ασφάλισης ή του Δημοσίου για το χρονικό διάστημα έως 31.12.2016» (άρθρο 3), καθώς και ορισμένων οφειλών Ο.Τ.Α. και εκκλησιαστικών ν.π.δ.δ., από κοινωνικοασφαλιστική αιτία (άρθρο 4).

Το Μέρος Β' (άρθρα 5 έως 12) περιλαμβάνει δύο Κεφάλαια. Το πρώτο αφορά την αδήλωτη εργασία και τις διοικητικές κυρώσεις που αυτή επισύρει σε βάρος του εργοδότη (άρθρα 5 έως 8). Η καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας απασχολεί ιδιαίτερα τους παράγοντες της αγοράς εργασίας. Οι

προτεινόμενες ρυθμίσεις εισάγουν νέο τρόπο επιβολής προστίμου για την αδήλωτη εργασία, με σκοπό την αποτελεσματικότερη αντιμετώπισή της. Ανάλογες προτάσεις περιλαμβάνονται και στον Οδικό Χάρτη για την Αδήλωτη Εργασία 2017-2020, ο οποίος έχει καταρτισθεί με την τεχνική βοήθεια της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ILO) και έχει επικυρωθεί από την Κυβέρνηση και τους κοινωνικούς εταίρους, εργατικούς και εργοδοτικούς, τον Οκτώβριο του 2016 (βλ. ILO, Diagnostic report on undeclared work in Greece, 2016). Με τις υπό ψήφιση διατάξεις επιδιώκεται η μετάβαση από την αδήλωτη στην επίσημη εργασία, με την παροχή κινήτρων στον εργοδότη που διαπιστώθηκε ότι απασχολεί αδήλωτο εργαζόμενο και, ειδικότερα, μέσω της μείωσης του προβλεπόμενου προστίμου, εάν μετατραπεί η αδήλωτη απασχόληση σε κανονική. Προβλέπεται έτσι ότι, αναλόγως προς τη διάρκεια της σύμβασης εργασίας που θα συναφθεί, μειώνεται και το ύψος του προστίμου (άρθρο 6). Το δεύτερο Κεφάλαιο αφορά την ευθύνη του ιδιώτη που αναθέτει την εκτέλεση έργου έναντι των εργαζομένων που απασχολεί ο εργολάβος, στο πλαίσιο της εκτέλεσης, για την «καταβολή των οφειλόμενων αποδοχών, ασφαλιστικών εισφορών, καθώς και των τυχόν οφειλόμενων αποζημιώσεων απόλυσης (άρθρο 9), την καταχώριση στο πληροφοριακό σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ» των σπουδαστών και φοιτητών «που πραγματοποιούν πρακτική άσκηση ή μαθητεία» (άρθρο 10), την αντιμετώπιση της «θερμικής καταπόνησης των εργαζομένων κατά το θέρος» (άρθρο 11) και την υποχρέωση του εργοδότη, επί ποινή προστίμου, «να καταχωρεί στο πληροφοριακό σύστημα του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης «ΕΡΓΑΝΗ» κάθε αλλαγή ή τροποποίηση του ωραρίου ή της οργάνωσης του χρόνου εργασίας των εργαζομένων» (άρθρο 12).

Το Μέρος Γ' (άρθρα 13 έως 32) ρυθμίζει, επίσης σε δύο Κεφάλαια και κατά το πρότυπο του δέκατου τέταρτου Κεφαλαίου του Αστικού Κώδικα, την επιτροπεία αλλοδαπού ή ανιθαγενούς ανηλίκου ο οποίος εισέρχεται στο ελληνικό έδαφος χωρίς τη συνοδεία προσώπου που ασκεί γονική μέριμνα ή επιμέλεια επ' αυτού. Ειδικότερα, το πρώτο Κεφάλαιο (άρθρα 12 έως 23) περιλαμβάνει ορισμούς (άρθρο 13), τον καθορισμό των οργάνων της επιτροπείας (άρθρο 14) και των αρμοδιοτήτων του Εισαγγελέα Ανηλίκων ή Πρωτοδικών, ως οργάνου επιτροπείας (άρθρο 15), τη διαδικασία ορισμού επιτρόπου ασυνόδευτου ανηλίκου (άρθρο 16) και τη ρύθμιση του διορισμού επιτρόπου υπό όρους, όπως και της αντικατάστασής του (άρθρο 17), τον προσδιορισμό των αρμοδιοτήτων του επαγγελματία επιτρόπου (άρθρο 18), της συγκρότησης, της λειτουργίας και των αρμοδιοτήτων του «Εποπτικού Συμβουλίου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων», ως οργάνου της επιτροπείας (άρθρο 19), της διαβίωσης του ασυνόδευτου ανηλίκου «σε τρίτους» (άρθρο 20), της

«αξιολόγησης και του καθορισμού του βέλτιστου συμφέροντος» του ασυνόδευτου ανηλίκου (άρθρο 21), καθώς και της ευθύνης του επαγγελματία επιτρόπου (άρθρο 23). Το δεύτερο Κεφάλαιο (άρθρα 24 έως 32) αφορά την οργάνωση του θεσπιζόμενου συστήματος επαγγελματικής επιτροπείας. Ειδικότερα, συνιστώνται και τηρούνται στο «Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης» (Ε.Κ.Κ.Α. του ν. 3402/2005): α) Μητρώο «Ασυνόδευτων Ανηλίκων» (άρθρο 24), στο οποίο η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων των ανηλίκων, και μάλιστα «ειδικών κατηγοριών» κατά την έννοια του άρθρου 9 του νέου Γενικού Κανονισμού Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), (που αφορούν, π.χ., την εθνική καταγωγή ή την υγεία) παρέχει «σαφή εικόνα και ακριβή γνώση του αριθμού, της χώρας προέλευσης και των στοιχείων ταυτότητας, κατά το μέρος που τούτο είναι εφικτό, των ασυνόδευτων ανηλίκων που βρίσκονται στη χώρα ανά πάσα στιγμή, ώστε περαιτέρω να κινηθεί λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα για τη διαχείριση και την προστασία αυτών» (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 10) και, επομένως, διενεργείται προς εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος, αλλά και επί μέρους σκοπών προληπτικής ιατρικής, παροχής υγειονομικής και κοινωνικής περίθαλψης, και δημόσιας υγείας εν γένει· β) Μητρώο «Επαγγελματιών Επιτρόπων» (άρθρο 25), ώστε να υπάρχει «πλήρης και αποτελεσματικός έλεγχος των επαγγελματιών, στους οποίους ανατίθεται το ύψιστο καθήκον της φροντίδας ανηλίκων» (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 10-11), επίσης κατ' αναφορά προς την εκπλήρωση καθήκοντος που εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον και βασίζεται στη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων (βλ. άρθρο 28 περί πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την εγγραφή στο Μητρώο)· γ) Μητρώο «Κέντρων Φιλοξενίας» (άρθρο 26), στο οποίο καταχωρίζονται στοιχεία των ακινήτων που χρησιμοποιούνται, των φιλοξενούμενων ανηλίκων και του ανθρώπινου δυναμικού των Κέντρων, ώστε να επιτυγχάνεται ο ενδεδειγμένος έλεγχος και προγραμματισμός φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων. Περαιτέρω, συνιστάται στο Ε.Κ.Κ.Α. Διεύθυνση Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων και καθορίζονται οι αρμοδιότητές της (άρθρο 27), η διαδικασία επιλογής επαγγελματιών επιτρόπων (άρθρο 28), η αναστολή, η παύση, η λήξη επιτροπείας (άρθρο 29) και η διαγραφή από το Μητρώο Επαγγελματιών Επιτρόπων (άρθρο 30), καθώς και οι καταργούμενες διατάξεις και η έναρξη ισχύος του Μέρους Γ' (άρθρα 31 και 32).

Το Μέρος Δ' (άρθρα 33 έως 65) τιτλοφορείται «Λοιπές διατάξεις» και αφορά τη διεύρυνση της προστασίας των εργαζομένων σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη (άρθρο 33), ώστε να καλύπτονται και νέες, πέραν της πτώχευσης, «μορφές συλλογικών διαδικασιών, με σκοπό επίσης την ικανοποίηση των πιστωτών μιας επιχείρησης, όπως η έκτακτη διαδικασία ει-

δικής διαχείρισης των άρθρων 68 επ. του ν. 4307/2014 (Α' 246)» (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 12), αλλά και της προστασίας των ανέργων (άρθρα 34, 35), κατ' αντικατάσταση των σχετικών άρθρων των ν. 1836/1989 και 4144/2013, 3746/2009, αντιστοίχως. Εξ άλλου, επεκτείνεται η δυνατότητα παραχώρησης κατά χρήση ακινήτων ιδιοκτησίας του Ο.Α.Ε.Δ. σε «νομικά πρόσωπα κοινωφελούς ή ανθρωπιστικού χαρακτήρα προς χρήση που θα εξυπηρετεί δημόσιο ή κοινωφελή σκοπό, σε φορείς κοινωνικής και αλληλεγγύας οικονομίας, καθώς και σε δευτεροβάθμιες και τριτοβάθμιες συνδικαλιστικές οργανώσεις» (άρθρο 36), εισάγεται δυνατότητα βραχυχρόνιας παραχώρησης ακινήτων ιδιοκτησίας φορέων που εποπτεύονται από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, «για πολιτιστικές ή αντίστοιχες εκδηλώσεις, δράσεις και ενέργειες συμβατές με το χαρακτήρα των ακινήτων» (άρθρο 37), περιέρχονται στην ευθύνη των Δήμων κοινόχρηστοι χώροι εντός οικοδομικών τετραγώνων οικισμών του τέως «Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας» (Ο.Ε.Κ. – άρθρο 38), ρυθμίζονται η ετήσια επιχορήγηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό του κλάδου Ανεργίας-Στράτευσης (άρθρο 39) και η ηλεκτρονική, μέσω του σχετικού Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (Ο.Π.Σ.), κοινοποίηση στους αποδέκτες τους όλων των πράξεων και εγγράφων του «Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας» (Σ.Ε.Π.Ε. – άρθρο 40), καθίσταται «Κοινωνικός Εταίρος», κατά την έννοια της εργατικής νομοθεσίας, ο «Σύνδεσμος Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος» (Σ.Β.Β.Ε. – άρθρο 41) και καθιερώνεται η 26η Δεκεμβρίου ως ημέρα υποχρεωτικής αργίας (άρθρο 42). Επίσης, ρυθμίζονται θέματα των «Φορέων Κοινωνικής και Αλληλεγγύας Οικονομίας», κατά τροποποίηση του ν. 4430/2016 (άρθρο 43), αξιοποίησης ακινήτων του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για κοινωφελείς και ανθρωπιστικούς σκοπούς (άρθρο 44), συμβάσεων του εν λόγω Υπουργείου με φορείς παροχής συγκοινωνιακού έργου (άρθρο 45), καθώς και κοινωνικής προστασίας πολιτών τρίτων χωρών στους οποίους έχει χορηγηθεί άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους (άρθρο 46). Τέλος, παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση για τον καθορισμό της διάθεσης, διαχείρισης και κατανομής των καθαρών εσόδων του Ειδικού Κρατικού (Πρωτοχρονιάτικου) Λαχείου Κοινωνικής Αντίληψης για άσκηση κοινωνικής πολιτικής σε νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα (άρθρο 47), ανακαθορίζεται η αποστολή του και ανασυγκροτείται το διοικητικό συμβούλιο του «Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης» (άρθρο 48), εκκαθαρίζονται δαπάνες του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (άρθρο 49), αναδιατυπώνονται διατάξεις του Οργανισμού του (π.δ. 134/2017 – άρθρο 50), παρέχεται η δυνατό-

τητα στους αποσπασμένους υπαλλήλους που στελεχώνουν, κατ' αποκλειστικότητα, τη Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Πολιτικής του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης, να καταλάβουν θέσεις ευθύνης στην εν λόγω Γενική Γραμματεία (άρθρο 51), παρατείνεται η αποκλειστική προθεσμία από τη σχετική έγκριση, για την πρόσληψη έκτακτου προσωπικού ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου και τη σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου (άρθρο 52), μετατίθεται το απώτατο χρονικό όριο λήξης θητείας των υπηρετούντων σε θέσεις που στελεχώνονται από μέλη του Μητρώου Επιτελικών Στελεχών Δημόσιας Διοίκησης (άρθρο 8 ν. 4369/2016), σε περίπτωση εκκρεμών διαδικασιών πλήρωσής τους, και ρυθμίζονται οι εν λόγω διαδικασίες (άρθρο 53), επεκτείνεται η παροχή του ειδικού εποχιακού βοηθήματος του Ο.Α.Ε.Δ. σε χορευτές και τεχνικούς που απασχολούνται σε ζωντανές οπτικοακουστικές εκδηλώσεις και είναι μέλη των οικείων κλαδικών ή ομοιοεπαγγελματικών σωματείων (άρθρο 54), προβλέπεται η καταβολή του σαράντα τοις εκατό της σύνταξής τους στους συνταξιούχους, μέλη συνταγματικώς κατοχυρωμένων ανεξάρτητων αρχών (άρθρο 55), επεκτείνεται η χορήγηση του εξωϊδρυματικού επιδόματος και σε άλλες κατηγορίες αναπήρων (άρθρο 56), ορίζεται ότι δεν θεωρούνται ναρκωτικά τα τρόφιμα, τα καλλυντικά και τα διατροφικά συμπληρώματα που περιέχουν τετραϋδροκανναβινόλη (THC, άρθρο 58), εισάγεται δυνατότητα ίδρυσης και λειτουργίας Κέντρων Δημέρευσης – Ημερήσιας Φροντίδας για άτομα με αναπηρία από ν.π.δ.δ. (άρθρο 60) και ρυθμίζονται ζητήματα των Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (Κ.Δ.Α.Π., άρθρο 59), του Οργανισμού Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ο.Π.Ε.Κ.Α., άρθρο 61), η διαδικασία ταυτοποίησης μητέρας χωρίς αποδεικτικά στοιχεία ταυτότητας, ώστε να εγγραφεί το τέκνο της στο αρμόδιο ληξιαρχείο (άρθρο 62), θέματα δακοκτονίας (άρθρα 57 και 64) και θέσεων εργασίας του προσωπικού της Κ.Τ.Ε.Λ. Α.Ε. και των Κ.Τ.Ε.Λ. (άρθρο 63). Το άρθρο 65 ορίζει την έναρξη ισχύος του νομοθετήματος.

Β. Κατ' άρθρο 73 του Συντάγματος, «2. Νομοσχέδια που αναφέρονται οπωσδήποτε στην απονομή σύνταξης και στις προϋποθέσεις της υποβάλλονται μόνο από τον Υπουργό Οικονομικών ύστερα από γνωμοδότηση του Ελεγκτικού Συνεδρίου». Επίσης, κατ' άρθρο 98 του Συντάγματος, «1. Στην αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ανήκουν ιδίως: (...) δ. Η γνωμοδότηση για τα νομοσχέδια που αφορούν συντάξεις ή αναγνώριση υπηρεσίας για την παροχή δικαιώματος σύνταξης σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 73».

Ειδικότερα, κατ' άρθρο 1 του «Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο», όπως κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 και ισχύει, «Το Ελε-

γκτικό Συνέδριο: (...) κζ) Γνωμοδοτεί, σύμφωνα με το άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος, σε νομοσχέδια που αναφέρονται στην τροποποίηση των συνταξιοδοτικών νόμων ή στην απονομή σύνταξης ή στην αναγνώριση υπηρεσίας που παρέχει δικαίωμα σε σύνταξη, εφόσον η σύνταξη βαρύνει το δημόσιο ταμείο ή τον προϋπολογισμό Ν.Π.Δ.Δ.».

Κατά τη σχετική νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλ., ενδεικτικώς, ΕΛΣ Ολ 69/1989, ΕΕΕΔ 1989, σελ. 612, Πρακτικά Ολ ΕΛΣ της 16ης Γενικής Συνεδρίασης της 3.6.1998), «όπως προκύπτει από την γενικότητα και την φραστική ευρύτητα του κειμένου της συνταγματικής διατάξεως (νομοσχέδια αναφερόμενα οπωσδήποτε εις την απονομήν συντάξεως και τας προϋποθέσεις ταύτης), αυτή δεν αναφέρεται μόνο στις περιπτώσεις απονομής συντάξεως σε πρόσωπα που παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο Δημόσιο και τα Ν.Π.Δ.Δ. με την ιδιότητα του τακτικού υπαλλήλου», (ιδίως, πολιτικές, στρατιωτικές και πολεμικές συντάξεις), αλλά καλύπτει και κάθε άλλη περίπτωση συνταξιοδότησης από τους αυτούς φορείς, εφόσον διέπονται από το ίδιο νομικό καθεστώς, βάσει ιδιαίτερων νομοθετημάτων τα οποία παραπέμπουν στις διατάξεις περί των δημοσίων υπαλλήλων ή επαναλαμβάνουν, κατά βάση, τις διατάξεις αυτές».

Εξ άλλου, κατά πάγια νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλ., λ.χ., ΕΛΣ Ολ 983/1998), «η θεσπιζόμενη γνωμοδοτική αρμοδιότητα αυτού κατά την διαδικασία ψηφίσεως συνταξιοδοτικών νόμων είναι εξαιρετικής φύσεως και ιδιαίτερης σημασίας, γιατί προνοεί για την διαφώτιση της Βουλής κατά την ψήφιση των ειδικών αυτών νόμων και την προφύλαξή της από την θέσπιση διατάξεων που αντιβαίνουν σε βασικούς κανόνες της κείμενης συνταξιοδοτικής νομοθεσίας ή που δημιουργούν προνόμια για ορισμένη κατηγορία συνταξιούχων».

Υπό το φως των ανωτέρω, δημιουργείται προβληματισμός ως προς την έλλειψη, εν προκειμένω, γνωμοδότησης της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί του άρθρου 1 του νομοσχεδίου, με το οποίο, όπως προαναφέρθηκε, ρυθμίζονται ενιαία, για όλους τους οργανισμούς που έχουν ενταχθεί στον «Ε.Φ.Κ.Α.», διαδικαστικές προϋποθέσεις άσκησης του συνταξιοδοτικού δικαιώματος (βλ., και Εκθέσεις Επιστημονικής Υπηρεσίας επί των νομοσχεδίων «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2012 «Για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των Οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των Οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ», όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2013/12/ΕΕ του Συμβουλίου της 13ης Μαΐου 2013 «Για την προσαρμογή της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για

την ενεργειακή απόδοση, λόγω της προσχώρησης της Δημοκρατίας της Κροατίας» και άλλες διατάξεις» - ν. 4342/2015, «Μέτρα για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» - ν. 4337/2015, «Τροποποίηση της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου - Ρυθμίσεις για την ανάπτυξη και τη δημοσιονομική εξυγίανση – θέματα αρμοδιότητας Υπουργείων Οικονομικών, Πολιτισμού και Τουρισμού και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης» - ν. 4002/2011).

Περαιτέρω, κατά το άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος, «Τα νομοσχέδια για συντάξεις πρέπει να είναι ειδικά· δεν επιτρέπεται, με ποινή την ακυρότητα, να αναγράφονται διατάξεις για συντάξεις σε νόμους που αποσκοπούν στη ρύθμιση άλλων θεμάτων». Γίνεται, ωστόσο, δεκτό, ότι δεν αποκλείεται να τίθενται στο τέλος του συνταξιοδοτικού νομοσχεδίου και διατάξεις που αφορούν σε άλλα θέματα (βλ. Π. Παραρά, Σύνταγμα 1975 – Corpus, II, 1985, σελ. 385).

Γ. Η έννοια του «ασυνόδευτου ανηλίκου» (Μέρος Γ΄ του νομοσχεδίου) εμφανίζεται στην Οδηγία 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13.12.2011 σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας. Ως «ασυνόδευτος ανήλικος» ορίζεται ο ανήλικος που φθάνει στο έδαφος των κρατών μελών χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικο υπεύθυνο γι' αυτόν, συμφώνως με το νόμο ή την πρακτική του οικείου κράτους μέλους, και εφόσον κανένας ενήλικος δεν ασκεί, στην πράξη, επιμέλεια επ' αυτού· ο όρος καταλαμβάνει, επίσης, τον ανήλικο που αφέθηκε ασυνόδευτος μετά την είσοδό του στο έδαφος των κρατών μελών (άρθρο 2) (πρβλ. διατύπωση ορισμού στο άρθρο 2 του π.δ/τος 141/2013 με το οποίο ενσωματώθηκε η ανωτέρω Οδηγία στην εσωτερική νομοθεσία, κατά το οποίο ασυνόδευτος ανήλικος είναι «ο αλλοδαπός ή ο ανιθαγενής ηλικίας κάτω των 18 ετών, ο οποίος φθάνει στην Ελλάδα χωρίς να συνοδεύεται από ενήλικο υπεύθυνο για τη φροντίδα του, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία ή πρακτική και για όσο χρόνο κανένας ενήλικος δεν ασκεί στην πράξη την επιμέλεια του ή ο ανήλικος που εγκαταλείπεται ασυνόδευτος μετά την είσοδο του στην Ελλάδα»).

Στις Οδηγίες περί ασύλου «δεύτερης γενιάς» (Οδηγία 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26.6.2013 σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς

προστασίας, και Οδηγία 2013/33/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26.6.2013 σχετικώς με τις απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων διεθνή προστασία) υιοθετείται ο προσδιορισμός του όρου της Οδηγίας του 2011 (πρβλ. άρθρο 34 του ν. 4375/2016 με τον οποίο ενσωματώθηκε η Οδηγία 2013/32/ΕΕ στο εσωτερικό δίκαιο, κατά το οποίο ασυνόδευτος ανήλικος είναι «το πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών, το οποίο φθάνει στην Ελλάδα, χωρίς να συνοδεύεται από πρόσωπο που ασκεί τη γονική του μέριμνα, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία και για όσο χρόνο η γονική του μέριμνα δεν έχει ανατεθεί σε κάποιο άλλο πρόσωπο σύμφωνα με το νόμο και δεν ασκείται στην πράξη, ή ο ανήλικος που εγκαταλείπεται ασυνόδευτος μετά την είσοδό του στην Ελλάδα», και άρθρο 2 του ν. 4540/2018 με τον οποίο ενσωματώθηκε η Οδηγία 2013/22/ΕΕ στο εσωτερικό δίκαιο, κατά το οποίο ασυνόδευτος ανήλικος είναι «ο ανήλικος [εν. πολίτης τρίτης χώρας ή ο ανιθαγενής ηλικίας κάτω των 18 ετών], ο οποίος φθάνει στην Ελλάδα χωρίς να συνοδεύεται από πρόσωπο που ασκεί, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, τη γονική του μέριμνα ή την επιμέλεια του ή από ενήλικο συγγενή που ασκεί στην πράξη τη φροντίδα του και για όσο χρόνο η άσκηση των καθηκόντων αυτών δεν έχει ανατεθεί σε κάποιο άλλο πρόσωπο σύμφωνα με το νόμο. Στον ορισμό αυτό περιλαμβάνεται και ο ανήλικος που παύει να συνοδεύεται μετά την είσοδο του στην Ελλάδα»).

Εξ άλλου, ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26.6.2013 (για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα) περιλαμβάνει εγγυήσεις για την εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων σε όλες τις διαδικασίες που προβλέπει.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο Πρόγραμμα δράσης για τους ασυνόδευτους ανηλίκους (2010 – 2014), τονίζει την ανάγκη επίτευξης κοινής προσέγγισης όσον αφορά την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία «πρέπει να βασίζεται στο σεβασμό για τα δικαιώματα του παιδιού, όπως καθορίζεται στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην UNCRC, σύμφωνα με την αρχή του ύψιστου συμφέροντος του παιδιού, που πρέπει να αποτελεί το κύριο μέλημα των δημόσιων αρχών σε κάθε δράση που αναλαμβάνουν σε σχέση με τα παιδιά». Θεωρεί, εξ άλλου, «πρωταρχικής σημασίας να εξασφαλιστεί ότι κάθε παιδί που χρειάζεται προστασία προστατεύεται και ότι ανεξαρτήτως του κα-

θεστώτος μετανάστευσής τους, της υπηκοότητάς τους ή της καταγωγής τους, όλα τα παιδιά αντιμετωπίζονται καταρχήν και κατά κύριο λόγο ως παιδιά» (Ανακοίνωση της Επιτροπής, SEC Βρυξέλλες, 6.5.2010 COM(2010)213 τελικό (2010)534, σελ. 3).

Βάσει της προόδου που έχει επιτευχθεί στο πλαίσιο του ανωτέρω προγράμματος δράσης για τους ασυνόδευτους ανηλίκους και σε συνέχεια του Ευρωπαϊκού Θεματολογίου για τη Μετανάστευση (Ανακοίνωση της Επιτροπής, Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης για τη Μετανάστευση, Βρυξέλλες, 13.5.2015 COM(2015) 240 final) και της Ανακοίνωσης σχετικώς με την πορεία πραγματοποίησης των δράσεων προτεραιότητας στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Θεματολογίου για τη Μετανάστευση (Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικώς με την πορεία υλοποίησης των δράσεων προτεραιότητας στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού θεματολογίου για τη μετανάστευση, Βρυξέλλες, 10.2.2016 COM(2016) 85 final), η Επιτροπή έχει προτείνει μία σειρά τομέων προτεραιότητας στους οποίους πρέπει να εστιάσουν τα κράτη μέλη για τη βελτίωση της προστασίας των παιδιών-μεταναστών και την εξασφάλιση στενότερων δεσμών μεταξύ των υπηρεσιών ασύλου και των υπηρεσιών προστασίας του παιδιού.

Συγκεκριμένως, αναφέρονται η ταχεία ταυτοποίηση και προστασία κατά την άφιξη των παιδιών στις χώρες της Ε.Ε., με την παρουσία προσώπων αρμόδιων για την προστασία παιδιών στα αρχικά στάδια της καταγραφής και σε όλες τις εγκαταστάσεις υποδοχής που φιλοξενούν παιδιά και τον διορισμό υπευθύνων προστασίας παιδιών σε όλα τα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης, και η καταλληλότητα των συνθηκών υποδοχής, ώστε οι ανάγκες κάθε παιδιού να εξετάζονται το συντομότερο δυνατόν μετά την άφιξή του και όλα τα παιδιά να έχουν πρόσβαση σε νομική συνδρομή, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, ψυχολογική υποστήριξη και εκπαίδευση, χωρίς καθυστέρηση και ανεξαρτήτως του καθεστώτος τους, για δε τους ασυνόδευτους ανηλίκους να προβλέπεται η δυνατότητα αναδοχής ή μέριμνας στο πλαίσιο οικογένειας. Κατά την Επιτροπή, πρέπει να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια για την παροχή εναλλακτικών λύσεων αντί της διοικητικής κράτησης όσον αφορά τα παιδιά. Επίσης, θεωρείται αναγκαίος ο ταχύς καθορισμός καθεστώτος και αποτελεσματικής επιτροπείας των παιδιών, με ενίσχυση του ρόλου των επιτρόπων ασυνόδευτων ανηλίκων μέσω ενός ευρωπαϊκού δικτύου επιτροπείας για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών, με επικαιροποίηση των Οδηγιών για την εφαρμογή αξιόπιστων διαδικασιών υπολογισμού της ηλικίας από όλα τα κράτη μέλη, και με συντονισμένες προσπάθειες για την επίσπευση των διαδικασιών εντοπισμού και επανένωσης των οικογενειών, τόσο εντός όσο και εκτός της Ε.Ε. (Ανακοίνωση της Επιτροπής,

Η προστασία των παιδιών-μεταναστών, Βρυξέλλες, 12.4.2017 COM(2017) 211 final {SWD(2017) 129 final}).

Ως καλή πρακτική σε σχέση με την επιτροπεία αναφέρεται η βελγική, η οποία καθιερώθηκε το 2015 και προβλέπει ένα πρόγραμμα καθοδήγησης για τους επιτρόπους αποτελούμενο από τρία μέρη: ένα κέντρο εξυπηρέτησης (helpdesk) για τους επιτρόπους, ατομική υποστήριξη στους επιτρόπους, ώστε να μπορούν να βοηθούν ειδικές ή σύνθετες περιπτώσεις επιτροπείας, όπως ασυνόδευτα παιδιά που βρίσκονται στα σύνορα ή υπό κράτηση, συλληφθέντα ή χρήζοντα επείγουσας ιατρικής βοήθειας, θύματα εμπορίας κ.λπ., πρακτική άσκηση και συνεδρίες ενημέρωσης για τους νέους και χωρίς πείρα επιτρόπους (Commission Staff Working Document Implementation of the Action Plan on UAMs (2010-2014) Accompanying the document Communication from the Commission to the Council and the European Parliament The protection of children in migration, Brussels, 12.4.2017 SWD(2017) 129 final, σελ. 59 – 60).

Στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, επίσης, πλείονες πρωτοβουλίες έχουν αναληφθεί σχετικώς με την προστασία των ασυνόδευτων παιδιών, η οποία εξετάζεται στο γενικότερο πλαίσιο της στρατηγικής του Συμβουλίου για τα δικαιώματα του παιδιού (The Council of Europe Strategy for the Rights of the Child (2016-2021) Μάρτιος 2016). Στην ανωτέρω στρατηγική αναγνωρίζεται ότι τα παιδιά που βρίσκονται σε μετακίνηση/μετανάστευση αποτελούν μία από τις περισσότερο ευάλωτες ομάδες στην Ευρώπη. Όπως αναφέρεται, σε ορισμένες χώρες, τα παιδιά αντιμετωπίζουν περιορισμένη πρόσβαση στη δικαιοσύνη, την εκπαίδευση, τις κοινωνικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες υγείας, ενώ η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού παραβλέπεται πολύ συχνά στις διαδικασίες ασύλου και μετανάστευσης. Η χρήση της κράτησης αντί της κοινωνικής προστασίας των παιδιών, οι αποτυχίες στον ορισμό αποτελεσματικής επιτροπείας, ο χωρισμός των οικογενειών και ευτελιστικές διαδικασίες εκτίμησης της ηλικίας είναι εμβληματικά ως προς τους διάφορους τρόπους με τους οποίους η προστασία των παιδιών μεταναστών πίπτει στα κενά των σχετικών ρυθμιστικών πλαισίων προστασίας (<https://rm.coe.int/168066cff8>, βλ. σελ. 9).

Στο ειδικότερο σχέδιο δράσης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των παιδιών προσφύγων και μεταναστών περιλαμβάνεται ως μέτρο δράσης η καθιέρωση αποτελεσματικού συστήματος επιτροπείας στα κράτη μέλη και νέων κατευθυντήριων οδηγιών όσον αφορά την εκτίμηση της ηλικίας και την επιτροπεία (Council of Europe Action Plan on Protecting Refugee and Migrant Children in Europe (2017-2019), Μάιος 2017, <https://edoc.coe.int/en/children-s-rights/7362-council-of-europe-action-plan-on->

protecting-refugee-and-migrant-children-in-europe-2017-2019.html).

Επιπλέον, στο πλαίσιο της Συνέλευσης των τοπικών και περιφερειακών αρχών του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές καλούνται, όσον αφορά τα ασυνόδευτα παιδιά, να αναπτύξουν εναλλακτικές διευθετήσεις σε σχέση με την κράτηση, λαμβανομένων υπόψη κατευθυντήριων αρχών που θα εκδοθούν στο πλαίσιο του ανωτέρω σχεδίου δράσης, και επισημαίνεται η ανάγκη πλήρους πρόσβασης των παιδιών στο δικαιοδοτικό σύστημα και κατάλληλης και επαρκούς νομικής εκπροσώπησής τους σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου, ώστε οι επίτροποι να μπορούν να επικεντρωθούν στην καθοδήγηση, φροντίδα και στήριξη των παιδιών (Απόφαση 428/2018 και Σύσταση 414/2018, Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe, Unaccompanied refugee children: the role and responsibilities of local and regional authorities, SESSION CG34(2018)13 final 28 March 2018, <https://rm.coe.int/unaccompanied-refugee-children-current-affairs-committee-rapporteur-na/1680791c99>).

Με σκοπό, εξ άλλου, να καλυφθεί το κενό από την ανυπαρξία συνολικής καθοδήγησης σχετικώς με τα αναγκαία χαρακτηριστικά και τα καθήκοντα ενός επιτρόπου που αναφέρονται σε διάφορες πηγές δικαίου της Ε.Ε., όπως η Οδηγία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (2011/36/ΕΕ), το κεκτημένο της Ε.Ε. για το άσυλο, η Οδηγία για τα θύματα (2012/29/ΕΕ) και η Οδηγία για τη σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών (2011/93/ΕΕ) καταρτίστηκε από κοινού από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015) το εγχειρίδιο «Επιτροπεία για παιδιά τα οποία στερούνται τη γονική φροντίδα» (<https://publications.europa.eu/el/publication-detail/-publication/f969615a-b82d-11e5-8d3c-01aa75ed71a1/language-el>). Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στην ανάγκη ελέγχου των προσόντων των προσώπων που θα αναλάβουν καθήκοντα επιτρόπου, τα οποία πρέπει να είναι, κατά προτίμηση, επαγγελματίες (σελ. 34 – 35), με έλεγχο του ιστορικού τους, ιδίως έλεγχο του ποινικού μητρώου τους για περιστατικά κακοποίησης (σελ. 39), και στην ανάγκη αποφυγής σύγκρουσης συμφερόντων, που μπορεί, επί παραδείγματι, να δημιουργηθεί λόγω σχέσης ή εξάρτησης του επιτρόπου από αστυνομικές, μεταναστευτικές ή άλλες αρχές αρμόδιες για τον χαρακτηρισμό ενός παιδιού ως θύματος ή για αποφάσεις που αφορούν επιστροφή, άδεια διαμονής ή καθεστώς διεθνούς προστασίας αυτού. Αναφέρεται ότι οι επίτροποι πρέπει να είναι ανεξάρτητοι και να μην έχουν οικονομικούς ή θεσμικούς δεσμούς με ιδρύματα, υπηρεσίες ή δημόσιες αρχές που είναι αρμόδιες για την παροχή στέγασης ή καθημερινής

φροντίδας στο παιδί. Ως παραδείγματα αναφέρονται πρόσωπα τα οποία ταυτοχρόνως εργάζονται σε μονάδα υποδοχής παιδιών και ενδέχεται να βρεθούν σε κατάσταση δυνητικής σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ της διαχείρισης του κέντρου υποδοχής και του παιδιού, όπως και το προσωπικό υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας το οποίο ενδέχεται επίσης να βρεθεί σε κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων (σελ. 39 – 40). Η ανάθεση της φροντίδας των παιδιών σε επαγγελματίες τονίζεται και σε σχετική έκθεση του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (International Organization for Migration Office in Greece, “ADDRESSING THE NEEDS OF UNACCOMPANIED MINORS (UAMs) IN GREECE”, https://greece.iom.int/sites/default/files/IOM%20Greece_UAM%20final_0.pdf, σελ. 58 – 59).

Κατά το ισχύον καθεστώς στη χώρα μας, όπως έχει διαμορφωθεί μετά από την ενσωμάτωση των ανωτέρω Οδηγιών περί ασύλου, στο άρθρο 45 του ν. 3975/2016 (αντίστοιχο άρθρο 25 Οδηγίας 2013/32/ΕΕ) ρυθμίζεται η διαδικασία υποβολής αιτήσεων από ασυνόδευτους ανηλίκους για παροχή διεθνούς προστασίας. Συμφώνως προς τα οριζόμενα σε αυτό, οι αρμόδιες αρχές ενεργούν συμφώνως προς την παράγραφο 1 του άρθρου 19 του π.δ/τος για τον διορισμό επιτρόπου του ανηλίκου. Η διάταξη του άρθρου 19 παρ. 1 του π.δ/τος 220/2007, η μοναδική που δεν καταργήθηκε δυνάμει του ν. 4540/2018 (αντίστοιχο άρθρο 19 της Οδηγίας 2003/9/ΕΚ της 27.1.2003, σχετικώς με τις ελάχιστες απαιτήσεις για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο στα κράτη μέλη, η οποία καταργήθηκε δυνάμει της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ), ορίζει ότι προκειμένου περί ασυνόδευτων ανηλίκων, οι αρμόδιες αρχές λαμβάνουν αμέσως τα κατάλληλα μέτρα ώστε να εξασφαλίζεται η αναγκαία εκπροσώπηση τους, ενημερώνοντας τον Εισαγγελέα Ανηλίκων και, όπου δεν υπάρχει, τον κατά τόπον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών, ο οποίος ενεργεί ως προσωρινός επίτροπος και προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για τον διορισμό επιτρόπου του ανηλίκου. Εν συνεχεία, ο ανήλικος ενημερώνεται αμέσως για το πρόσωπο του επιτρόπου. Ο επίτροπος εκπροσωπεί τον ανήλικο, μεριμνά για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του στο πλαίσιο της διαδικασίας ασύλου, καθώς και για την εξασφάλιση κατάλληλης νομικής συνδρομής και εκπροσώπησής του ενώπιον των αρμόδιων αρχών. Ο επίτροπος ή ο ασκών τη σχετική πράξη επιτροπείας μεριμνά για την έγκαιρη και προσηκούσα ενημέρωση του ασυνόδευτου ανηλίκου, ιδίως για τη σημασία και τις πιθανές συνέπειες της προσωπικής συνέντευξης, καθώς και για τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να προετοιμασθεί για αυτή. Ο επίτροπος ή ο ασκών τη σχετική πράξη επιτροπείας καλείται και δύναται να παρίσταται στην

προσωπική συνέντευξη του ανηλίκου και να υποβάλλει ερωτήσεις ή παρατηρήσεις προς διευκόλυνση της διαδικασίας. Επίσης, οι Αρμόδιες Αρχές Παραλαβής λαμβάνουν μέριμνα ώστε να ορισθεί επίτροπος του ανηλίκου, ο οποίος θα προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την προστασία των δικαιωμάτων και τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του ανηλίκου καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας προσδιορισμού της ηλικίας, και οι ασυνόδευτοι ανήλικοι ή οι επίτροποί τους να συναινούν ως προς τη διενέργεια της διαδικασίας για τον προσδιορισμό της ηλικίας των συγκεκριμένων ανηλίκων (άρθρο 45 του ν. 4375/2016).

Εξ άλλου, στο άρθρο 22 του ν. 4540/2018 (αντίστοιχο άρθρο 24 της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ) προβλέπεται αμελλητί ενημέρωση της πλησιέστερης εισαγγελικής αρχής και της αρμόδιας Αρχής για την προστασία από τις αρμόδιες αρχές στα σημεία εισόδου στην Ελληνική Επικράτεια των ασυνόδευτων ανηλίκων και των χωρισμένων από τις οικογένειές τους ανηλίκων, καθώς και από κάθε αρμόδια αρχή που διαπιστώνει την είσοδο στην Ελληνική Επικράτεια ασυνόδευτου ανηλίκου ή χωρισμένου από την οικογένειά του ανηλίκου. Η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης που είναι υπεύθυνη για την υποδοχή και ταυτοποίηση των ασυνόδευτων ανηλίκων στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης μεριμνά, μέσω του αρμόδιου Εισαγγελέα, για την άμεση ανάθεση της φροντίδας του χωρισμένου από την οικογένειά του ανηλίκου στον ενήλικο συγγενή του, εφόσον αυτό κρίνεται ότι εξυπηρετεί το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου. Η Γενική Διεύθυνση Κοινωνικής Αλληλεγγύης του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ως αρμόδια αρχή για την προστασία των ασυνόδευτων και των χωρισμένων από τις οικογένειές τους ανηλίκων, λαμβάνει αμέσως τα κατάλληλα μέτρα, ώστε να εξασφαλίζεται η αναγκαία εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων και των χωρισμένων από τις οικογένειές τους ανηλίκων, προκειμένου να διασφαλισθεί η άσκηση των δικαιωμάτων τους, προβαίνοντας στις απαραίτητες ενέργειες για τον διορισμό εκπροσώπου διά του καθ' ύλην και κατά τόπον αρμόδιου Εισαγγελέα και ενημερώνοντας αμέσως τον ασυνόδευτο ανήλικο για τον ορισμό του εκπροσώπου του. Επίσης, πραγματοποιεί σε τακτά χρονικά διαστήματα αξιολόγηση της καταλληλότητας των εκπροσώπων, καθώς και της διαθεσιμότητας των αναγκαίων μέσων για την εκπροσώπηση των ασυνόδευτων ανηλίκων. Ο εκπρόσωπος του ασυνόδευτου ανηλίκου πρέπει να έχει τις αναγκαίες γνώσεις και πείρα, ώστε να ασκεί τα καθήκοντά του κατά τρόπο που να διασφαλίζει το βέλτιστο συμφέρον και τη συνολική ευημερία του ανηλίκου. Δεν μπορεί να οριστεί ως εκπρόσωπος πρόσωπο, τα

συμφέροντα του οποίου συγκρούονται ή ενδέχεται να συγκρουσθούν με τα συμφέροντα του ασυνόδευτου ανηλίκου. Το πρόσωπο που έχει ορισθεί ως εκπρόσωπος αντικαθίσταται μόνο σε περίπτωση αδυναμίας εκπροσώπησης για πραγματικούς ή νομικούς λόγους.

Εν προκειμένω, «[η] ελληνική πολιτεία, μεριμνώντας για τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων με σκοπό την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων, προβλέπει (...) το[ν] διορισμό ενός επιτρόπου για κάθε ασυνόδευτο ανήλικο που βρίσκεται στην ελληνική επικράτεια. Ο επίτροπος επιτελεί εγγυητικό ρόλο για τα συμφέροντα του ανηλίκου, συμπληρώνει την περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητά του και ταυτίζεται νοηματικά με το φυσικό εκείνο πρόσωπο, το οποίο έχει ως καθήκον να διασφαλίζει το βέλτιστο συμφέρον και τη συνολική ευημερία του παιδιού» (Αιτιολογική Έκθεση, σελ. 2). Με την πρόταση ειδικότερων ρυθμίσεων ως προς το σύστημα της επιτροπείας των ασυνόδευτων παιδιών και την καθιέρωση βασικών θεμελιωδών αρχών ως προς την προστασία αυτών (απαγόρευση των διακρίσεων, ανεξαρτησία και αμεροληψία, διασφάλιση της ποιότητας, βιωσιμότητα, συμμετοχή του παιδιού) δημιουργείται η βάση για ένα ολοκληρωμένο σύστημα προστασίας που αφορά, εκτός από τη συνδρομή κατά τις διαδικασίες αίτησης για παροχή διεθνούς προστασίας και τη νομική εν γένει συνδρομή και εκπροσώπηση ενώπιον των αρμόδιων αρχών, την παροχή της απαραίτητης φροντίδας και υποστήριξης στην ευάλωτη κατηγορία των ασυνόδευτων αλλοδαπών ή ανιθαγενών ανηλίκων.

Δ. Στις «Λοιπές διατάξεις» (τίτλος του Μέρους Δ' - άρθρα 33 έως 65) περιλαμβάνονται ρυθμίσεις που αφορούν την εργασία (άρθρα 33 έως 43, 54, 63 και 64) και εντάσσονται συστηματικά στις «Εργασιακές διατάξεις» (τίτλος του Μέρους Β').

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί των άρθρων 5 και 6

α) Κατά τις παρ. 1 και 2 του πρώτου άρθρου, Ειδικός Επιθεωρητής Εργασιακών Σχέσεων ή Επιθεωρητής Εργασιακών Σχέσεων ή ελεγκτής των Περιφερειακών Ελεγκτικών Κέντρων Ασφάλισης ή αρμόδιος υπάλληλος του ΕΦΚΑ ή Ειδικός Επιθεωρητής Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία ή Επιθεωρητής Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία, κατά τη διερεύνηση των αιτιών εργατικού ατυχήματος, «που διαπιστώνει τη μη αναγραφή εργαζομένου σε ισχύοντα πίνακα προσωπικού που τηρείται από τον εργοδότη, επιβάλλει στον εργοδότη πρόστιμο ποσού δέκα χιλιάδων πεντακοσίων (10.500) ευρώ για κάθε αδήλωτο εργαζόμενο, κατά δέσμια αρμοδιότητα, χωρίς προηγού-

μενη πρόσκλησή του για παροχή εξηγήσεων».

Επισημαίνεται ότι, κατ' άρθρο 20 του Συντάγματος, «2. Το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης του ενδιαφερομένου ισχύει και για κάθε διοικητική ενέργεια ή μέτρο που λαμβάνεται σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων του». Περαιτέρω, κατ' άρθρο 6 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999), «1. Οι διοικητικές αρχές, πριν από κάθε ενέργεια ή μέτρο σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων συγκεκριμένου προσώπου, οφείλουν να καλούν τον ενδιαφερόμενο να εκφράσει τις απόψεις του, εγγράφως ή προφορικά, ως προς τα σχετικά ζητήματα».

Κατά πάγια, εξ άλλου, νομολογία του ΣτΕ, οι ανωτέρω διατάξεις «δεν έχ[ουν] έδαφος εφαρμογής σε περιπτώσεις δυσμενών διοικητικών πράξεων, οι οποίες εκδίδονται βάσει αντικειμενικών προϋποθέσεων, ασυνδέτως προς οποιαδήποτε υποκειμενική συμπεριφορά του προσώπου, του οποίου τα συμφέροντα θίγουν» (ΣτΕ 1168/2017, 3145/2015, 162/2009, 1505/2010 7μ., 42/2014), «οπότε η Διοίκηση ενεργεί κατά δεσμία εξουσία [και] δεν απαιτείται η τήρηση του τύπου [της προηγούμενης ακρόασης]» (ΣτΕ Ολ 3816/2013).

Εν προκειμένω, δεν φαίνεται να απουσιάζει εντελώς το υποκειμενικό στοιχείο, εφόσον η διοικητική κύρωση επιβάλλεται σε περίπτωση που διαπιστωθεί η μη αναγραφή εργαζομένου «σε ισχύοντα πίνακα προσωπικού που τηρείται από τον εργοδότη».

Στην περίπτωση του δεύτερου προτεινόμενου άρθρου που ρυθμίζει τις προϋποθέσεις έκπτωσης επί του προστίμου, με παράλληλη απαγόρευση μείωσης του προσωπικού κατά το διάστημα των δέκα ημερών μεταξύ της διαπίστωσης της αδήλωσης εργασίας και της πρόσληψης των εργαζομένων που αφορά, η λεπτομερής, εξ αντιδιαστολής, περιγραφή της μείωσης προσωπικού, η οποία επισύρει βεβαίωση του ποσού της έκπτωσης, ενισχύει το αντικειμενικό στοιχείο που επιτρέπει τη βεβαίωση «χωρίς προηγούμενη πρόσκλησή του [εργοδότη] για παροχή εξηγήσεων».

β) Στην παρ. 4 του άρθρου 5 ορίζεται ότι σε κάθε παράβαση που συνδέεται με αδήλωση εργασίας, τεκμαίρεται ότι η σχέση εργασίας διήρκεσε τρεις μήνες, εκτός εάν ο εργοδότης ή ο εργαζόμενος αποδείξουν το αντίθετο. Δεδομένου ότι η έννοια του τεκμηρίου συνδέεται με τη δυνατότητα ανταπόδειξης, για λόγους αρτιότερης νομοτεχνικής διατύπωσης θα έπρεπε να απαλειφθεί η φράση «εκτός εάν ο εργοδότης ή ο εργαζόμενος αποδείξουν διαφορετικά», καθώς αυτή υπογραμμίζει απλά το αυτονόητο, δηλαδή τη δυνατότητα ανταπόδειξης.

Υπό τη συγκεκριμένη, πάντως, διατύπωση της διάταξης προκύπτει το ερώτημα, εάν το εν λόγω τεκμήριο αφορά μόνο την ασφαλιστική σχέση του αδήλωτου εργαζομένου ή και άλλα δικαιώματα που συνδέονται με την πα-

ροχή εργασίας, όπως, π.χ., την καταβολή αποδοχών, καθώς στην Αιτιολογική Έκθεση επί του νομοσχεδίου γίνεται αναφορά μόνο στην ασφαλιστική πτυχή του ζητήματος.

2. Επί του άρθρου 9

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 εμφανίζεται εντόνως μια νέα μορφή οργάνωσης της επιχείρησης, με την ανάθεση μέρους των έργων που αναλαμβάνει σε εξωτερικές/τρίτες επιχειρήσεις υπεργολάβους. Μάλιστα, εν όψει της απελευθέρωσης των αγορών, η εργολαβική ανάθεση προσλαμβάνει και διεθνή χαρακτήρα, δηλαδή την εκτέλεση έργων αναλαμβάνουν ακόμη και επιχειρήσεις από άλλες χώρες. Το ζήτημα της υπεργολαβίας περιπλέκεται, καθώς εμφανίζονται αλυσίδες εργολαβίας, δηλαδή ο εργολάβος αναθέτει το έργο ή μέρος του σε υπεργολάβο, και αυτός, ενδεχομένως, με τη σειρά του, σε άλλον κ.ο.κ.

Όσο και αν οι υπεργολαβίες αφορούσαν στο παρελθόν, κατά κύριο λόγο, τον κατασκευαστικό τομέα, σήμερα, και στη χώρα μας και αλλού, αφορούν πολλούς κλάδους της οικονομίας.

Εν όψει του κινδύνου υποβάθμισης των δικαιωμάτων των εργαζομένων, έχουν αναπτυχθεί προσπάθειες τόσο σε επίπεδο πολιτικής όσο και έρευνας για την κατανόηση και την, κατά το δυνατόν, αντιμετώπιση του ζητήματος. Μπορεί έτσι να αναφερθεί η Πράσινη Βίβλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως προς τον «Εκσυγχρονισμό της εργατικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του 21ου αιώνα» (σελ. 16) και οι μελέτες European Foundation of the Improvement of Living and Working Conditions, Liability in subcontracting processes in the European construction sector, 2008 και Y.Jorens-S. Peters-M. Houwerzijl, Study on the protection of workers' rights in subcontracting processes in the European Union, 2012.

Πάντως, στην έννομη τάξη της χώρας μας υφίστανται προ πολλού ρυθμίσεις που, με σκοπό κυρίως την καταπολέμηση των καταχρηστικών πρακτικών, αφορούν την αλληλέγγυα ευθύνη του αναθέτοντος το έργο και της εργολαβικής επιχείρησης, όπως, π.χ., η διάταξη του άρθρου 702 του Αστικού Κώδικα, η οποία προβλέπει ότι «οι εργάτες που χρησιμοποιούνται από τον εργολάβο στην κατασκευή οικοδομικού έργου ή άλλης ακίνητης εγκατάστασης έχουν για το μισθό τους απαίτηση απευθείας κατά του εργοδότη έως το ποσό που αυτός οφείλει στον εργολάβο» ή η διάταξη του άρθρου 124 του ν. 4052/2012 που προβλέπει αλληλέγγυα ευθύνη του έμμεσου εργοδότη προκειμένου περί απαιτήσεων των εργαζομένων της Εται-

ρείας Προσωρινής Απασχόλησης που ο ίδιος απασχολεί.

Επίσης, ευθύνη του αναθέτοντος έργο για ζητήματα υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων προβλέπεται, υπό όρους, στις διατάξεις των άρθρων 4-6 του ΠΔ 70/1990 στον ναυπηγοεπισκευαστικό τομέα και των άρθρων 3-5 του ν. 1396/1983 στον κατασκευαστικό τομέα. Προβλέπονται ομοίως ειδικές ρυθμίσεις ελέγχου και ευθύνης προκειμένου περί ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων, όπως το άρθρο 37 του ν. 3669/2008, το άρθρο 68 του ν. 3863/2010.

Με την υπό ψήφιση διάταξη επιχειρείται η προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων που απασχολούνται από εργολάβους και υπεργολάβους. Ο αναθέτων το έργο σε εργολάβο καθίσταται αλληλεγγύως και εις ολόκληρο υπεύθυνος με τον εργοδότη του εργαζομένου, εργολάβο ή υπεργολάβο, για καταβολή μισθών, ασφαλιστικών εισφορών και αποζημίωσης απόλυσης.

Ορίζεται έτσι στην παρ. 1 της διάταξης ότι η αλληλέγγυα ευθύνη του εργοδότη αφορά, μεταξύ άλλων, και τις «τυχόν οφειλόμενες αποζημιώσεις απόλυσης». Δημιουργείται, όμως, προβληματισμός κατά πόσον η ρύθμιση αυτή συμβαδίζει με την αρχή της αναλογικότητας, η οποία αποτελεί γενική αρχή του δικαίου, συνταγματικής μάλιστα περιωπής (άρθρο 25 Σ), στις περιπτώσεις εκείνες που η εργασιακή σχέση με τον εργοδότη/εργολάβο διήρκεσε μεν επί μακρό χρόνο, αυξάνοντας το ποσό της αποζημίωσης, όμως η καταγγελία της σύμβασης εργασίας πραγματοποιήθηκε σε χρόνο κατά τον οποίο ο εργαζόμενος έτυχε να δραστηριοποιείται στην υπηρεσία του αναθέτοντος, έστω και αν αυτή η δραστηριότητα διήρκεσε ελάχιστες ημέρες. Με άλλα λόγια, ενδέχεται ένα τυχαίο γεγονός που εντάσσεται, κατ' αρχήν, στη σφαίρα ευθύνης του εργοδότη/εργολάβου, να δημιουργήσει μια σημαντική αξίωση σε βάρος του αναθέτοντος, ενόσω αυτή η αξίωση δεν συνδέεται λειτουργικά αποκλειστικά με το εκτελούμενο έργο.

Στις επόμενες παραγράφους (2 έως 5) προβλέπονται συγκεκριμένες υποχρεώσεις σε βάρος του εργολάβου, όπως να ενημερώνει το αναθέτοντα για την ενδεχόμενη υπεργολαβία, να περιλαμβάνεται στη σύμβαση έργου όρος για την τήρηση των διατάξεων για την υγεία και ασφάλεια και να αποστέλλει στον αναθέτοντα τις αποδείξεις καταβολής των αποδοχών. Εν προκειμένω, όμως, ανακύπτει προβληματισμός ως προς τις νομικές συνέπειες της παράλειψης τήρησης των παραπάνω υποχρεώσεων, καθώς δεν αναφέρονται συγκεκριμένες κυρώσεις.

Στην παρ. 5 της αναφέρεται ότι ο αναθέτων διατηρεί το δικαίωμα αναγωγής, συμφώνως με τις κείμενες διατάξεις, ιδίως εάν επέδειξε τη δέουσα ε-

πιμέλεια ως προς την εκπλήρωση των υποχρεώσεων του εργολάβου. Όμως, το δικαίωμα αναγωγής, δηλαδή αποζημίωσης του εις ολόκληρον ευθυνόμενου για αξιώσεις που ικανοποίησε, χωρίς να είναι κατ' αρχήν υπόχρεος, προβλέπεται ήδη σε κάθε περίπτωση αλληλέγγυας ευθύνης. Ανακύπτει, συνεπώς, προβληματισμός κατά πόσον, βάσει της υπό ψήφιση ρύθμισης, η αναγωγή αυτή προϋποθέτει τη δέουσα επιμέλεια του καταβαλόντος, όπως και εάν η αναγωγή αποκλείεται, στην περίπτωση που ο αναθέτων δεν προχώρησε στις ενέργειες οι οποίες αναφέρονται στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου (αξίωση για αποστολή εκκαθαριστικών, αποστολή εξωδίκου, καταγγελία της σύμβασης). Δηλαδή, σε μια τέτοια περίπτωση, μπορεί να διερωτηθεί κανείς εάν ο αναθέτων θα είναι ή όχι δυνατόν να αναζητήσει τα χρήματα που κατέβαλε, όταν δεν είναι αυτός ο αρχικός οφειλέτης.

3. Επί του άρθρου 12

Κατά το άρθρο 36 παρ. 1 του ν. 4488/2017 ο εργοδότης οφείλει να καταχωρίζει στο ηλεκτρονικό σύστημα την τροποποίηση του ωραρίου με σκοπό την παροχή υπερωρίας και υπερεργασίας. Στη συνέχεια, όμως, η πρόβλεψη κυρώσεων αφορά μόνο την παροχή υπερωρίας και όχι υπερεργασίας (βλ. σχετικά, Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας επί του νομοσχεδίου «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις Δημοσίου και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις, ενίσχυση της προστασίας των εργαζομένων, δικαιώματα ατόμων με αναπηρίες και άλλες διατάξεις», σ. 17). Με την υπό ψήφιση διάταξη αποκαθίσταται αυτή η παραδρομή και ορίζεται ότι οι προβλεπόμενες κυρώσεις αφορούν και την περίπτωση κατά την οποία δεν έχει καταχωρισθεί η παροχή υπερεργασίας.

4. Επί του άρθρου 17 παρ. 1

Κατά την προτεινόμενη ρύθμιση, «την αντικατάσταση του επιτρόπου δύναται να ζητήσει και ο ίδιος ο ανήλικος με αίτημά του». Θα διευκόλυνε την εφαρμογή της διάταξης, ρύθμιση της διαδικασίας υποβολής του ανωτέρω αιτήματος και διευκρίνιση αν ο ανήλικος μπορεί να ζητήσει και την παύση του επιτρόπου για τους αναφερόμενους στο άρθρο 29 λόγους.

5. Επί του άρθρου 18

α) Το άρθρο φέρει τον τίτλο «Αρμοδιότητες του επαγγελματία επιτρόπου», στις οποίες, εν συνεχεία, αναφέρεται μόνον η παρ. 1. Θα ήταν, επομένως, ακριβέστερος ο τίτλος «Αρμοδιότητες του επιτρόπου».

β) Κατά την παρ. 2 του άρθρου, «β) (...) Ο επίτροπος ασυνόδευτων ανηλίκων θεωρείται και εκπρόσωπος ασυνόδευτων ανηλίκων, κατά τις διατάξεις του ν. 4375/2016».

Δεδομένης της γενικής ισχύος και εφαρμογής που φαίνεται να προσδίδεται στο θεσπιζόμενο σύστημα επιτροπείας (βλ. άρθρο 13), ερωτάται αν ο επίτροπος ασυνόδευτων ανηλίκων θεωρείται εκπρόσωπός τους και κατά τις διατάξεις του συναφούς ν. 4540/2018.

γ) Κατά την ως άνω παράγραφο, ο επίτροπος «(...) συνδράμει τον ανήλικο σε όλες τις δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες (...)», αντί του ορθού «συντρέχει».

6. Επί του άρθρου 19

Ο τίτλος του άρθρου περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη «σύνθεση» το συνιστώμενου «Συμβουλίου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων». Στην παρ. 2 καθορίζεται, ωστόσο, η συγκρότησή του.

Επισημαίνεται ότι, κατά τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, η «σύνθεση» συλλογικού διοικητικού οργάνου αναφέρεται στα πρόσωπα που έχουν επιλεγεί ως μέλη του (άρθρο 14), ενώ η «συγκρότησή» του (άρθρο 13) στις ιδιότητες υπό τις οποίες τα μέλη αυτά έχουν επιλεγεί.

7. Επί του άρθρου 23

Με το άρθρο αυτό ρυθμίζεται η ευθύνη του επαγγελματία επιτρόπου ασυνόδευτων ανηλίκων.

Ειδικότερα, ευθύνεται μόνο «για πράξεις ή παραλείψεις κατά παράβαση των όρων της σύμβασής του, των εσωτερικών κανονισμών στους οποίους έχει συνομολογήσει και των διατάξεων του παρόντος».

Παρατηρείται ότι στο νομοσχέδιο ουδέν ειδικότερο προβλέπεται ως προς τον συμβατικό δεσμό μεταξύ επαγγελματιών επιτρόπων και Ε.Κ.Κ.Α. Επομένως, θα ήταν χρήσιμο να περιγραφεί αναλυτικότερα το σχετικό πλαίσιο. Επίσης, χρήζει διευκρίνισης η αναφορά στους εσωτερικούς κανονισμούς τους οποίους (και όχι «στους οποίους», όπως αναφέρεται) έχει τυχόν συνομολογήσει και αποδεχθεί ο επαγγελματίας επίτροπος, δεδομένου ότι δεν φαίνεται να εντάσσεται σε ορισμένο οργανισμό.

8. Επί του άρθρου 28 παρ. 2

Με την προτεινόμενη ρύθμιση εξουσιοδοτούνται οι Υπουργοί Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομίας και Ανάπτυξης να καθορίσουν τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα για την επιλογή ενός προσώπου ως επαγγελματία.

Σχετικώς παρατηρείται ότι, κατά το άρθρο 43 παρ. 2 εδ. β' του Συντάγμα-

τος, επιτρέπεται να ορισθούν ως φορείς άσκησης κανονιστικής αρμοδιότητας, εκτός από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, και άλλα όργανα, εφόσον πρόκειται για «ειδικότερα θέματα ή θέματα με τοπικό ενδιαφέρον ή με χαρακτηριστικά τεχνικό ή λεπτομερειακό». Ως ειδικότερα θέματα θεωρούνται «εκείνα, τα οποία αποτελούν, κατά το περιεχόμενό τους και σε σχέση προς την ουσιαστική ρύθμιση που περιέχεται στο νομοθετικό κείμενο, μερικότερη περίπτωση ορισμένου θέματος, που αποτελεί το αντικείμενο της εν λόγω νομοθετικής ρυθμίσεως» (βλ. ΣτΕ 35 [ΟΛ] 1776/2007), απαιτείται επομένως, στην περίπτωση αυτή, να περιέχει το νομοθετικό κείμενο όχι απλώς τον καθ' ύλην προσδιορισμό του αντικειμένου της εξουσιοδότησης, αλλά, επί πλέον, και την ουσιαστική ρύθμισή του, έστω και σε γενικό, ορισμένο, όμως, πλαίσιο, συμφώνως προς το οποίο θα ενεργήσει η Διοίκηση προκειμένου να ρυθμίσει τα μερικότερα θέματα (βλ. ΣτΕ [ΟΛ] 1101/2002, 941/2008, 2116/2009). Ως λεπτομερειακά θεωρούνται τα ζητήματα που αφορούν «στη θέσπιση όλως δευτερευουσών και επουσιωδών ρυθμίσεων, ενώ οι κύριες και ουσιώδεις ρυθμίσεις πρέπει να έχουν τεθεί από τον ίδιο τον νομοθέτη» (ΣτΕ 2820/1999, 2967/1999), τεχνικού, δε, χαρακτήρα είναι τα θέματα που αφορούν ρυθμίσεις για τις οποίες είναι κατ' αρχήν απαραίτητη η παρέμβαση τεχνικού οργάνου (ΣτΕ 2820/1999, 2967/1999).

Υπό το φως των ανωτέρω, το ορισμένο της εξουσιοδοτικής διάταξης προϋποθέτει καθορισμό των τυπικών και ουσιαστικών προσόντων των επαγγελματιών επιτρόπων.

9. Επί του άρθρου 32

Κατά το άρθρο αυτό, «Η ισχύς των διατάξεων του παρόντος Μέρους», μεταξύ των οποίων και της διάταξης για τη σύσταση «Εποπτικού Συμβουλίου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων», «αρχίζει από την έκδοση της απόφασης που προβλέπεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 19».

Κατά την εν λόγω παράγραφο, ωστόσο, «Οι λεπτομέρειες του τρόπου εργασίας, λειτουργίας και υποβοήθησης του έργου του Εποπτικού Συμβουλίου με ομάδες εργασίας και κάθε άλλο σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος ζήτημα, καθορίζονται με κανονισμό λειτουργίας, που καταρτίζει το ΔΣ του ΕΚΚΑ και ο οποίος εγκρίνεται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Μέχρι την έκδοση του ως άνω Κανονισμού, το Εποπτικό Συμβούλιο λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, Α' 45)».

10. Επί του άρθρου 56

Με το εν λόγω άρθρο επεκτείνεται η χορήγηση του εξωϊδρυματικού επιδόματος του άρθρου 42 του ν. 1140/1981 και σε άλλες κατηγορίες αναπήρων, αυτοτελώς και όχι κατά τροποποίηση του ως άνω άρθρου του ν. 1140/1981.

Αθήνα, 9.7.2018

Οι εισηγητές

Κώστας Παπαδημητρίου

Καθηγητής της Νομικής Σχολής του

Πανεπιστημίου Αθηνών

Προϊστάμενος του Τμήματος Μελετών Οικονομίας, Περιβάλλοντος και Τεχνολογίας

Ανδρέας Κούνδουρος

Προϊστάμενος του Τμήματος Ευρωπαϊκών Μελετών

Γεωργία Μακροπούλου

Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος

Νομοτεχνικής Επεξεργασίας

Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος

Αναπληρωτής Καθηγητής

του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης

Επιστημονικών Μελετών

Αστέρης Πλιάκος

Καθηγητής του Οικονομικού

Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου

Κώστας Μαυριάς

Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών